

Národní kvalifikační rámec a pedagogické přístupy v terciárním vzdělávání

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Kvalifikační rámec

- **Rámec kvalifikací** je druhové vymezení výstupů z učení (znalostí, dovedností a dalších způsobilostí), které musí student prokázat, aby mu byla udělena kvalifikace určité úrovně
- **Nástroj pro klasifikaci kvalifikací** uvnitř národní soustavy kvalifikací podle sdílených znaků vztahujících se k úrovni náročnosti učení se [viz příloha I písm. b) Evropského rámce kvalifikací]

Trendy v terciárním vzdělávání: Proč jsou zaváděny kvalifikační rámce a „výstupy z učení“

- Masifikace a univerzalizace
- Proměna struktury studentů
- Proměna struktury vzdělávacích programů
- Odlišné představy různých aktérů o účelu a správném zaměření terciárního vzdělávání
- Zvyšující se nároky veřejnosti a státu na hodnotitelnost výsledků vzdělávací činnosti v terciárním vzdělávání
- Internacionalizace a mobilita
- Zvyšující se prostupnost počátečního a dalšího vzdělávání

Funkce kvalifikačních rámců

- **Komunikační funkce** – usnadňují porozumění významu a obsahu kvalifikací mezi (zejm. národními) vzdělávacími systémy (a jejich subsystemy)
- **Regulativní funkce** – nástroj kurikulární politiky uvnitř vzdělávacího systému

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Pojetí národního kvalifikačního rámce terciárního vzdělávání

- **Dvě úrovně** kvalifikačního rámce zahrnující úrovně 5 – 8 EQF (tři cykly včetně „krátkého cyklu“ dle boloňského systému)
- **Národní deskriptory** – generické vymezení požadovaných výstupů z učení na jednotlivých úrovních terciárního vzdělávání
- **Deskriptory oblastí vzdělávání (34)** – specifikace „jádra kurikula“ pro širší skupiny studijních programů se společnými obecnými cíli vzdělávání

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Povaha národního kvalifikačního rámce terciárního vzdělávání

- **Národní deskriptory** budou **závazné** pro instituce terciárního vzdělávání, pokud jde o **druhy výstupů z učení a stupeň náročnosti**, který má být na dané úrovni vzdělávání dosažen
- **Deskriptory oblastí vzdělávání** vyjádří **relativně nezávazný standard** (*benchmark*), od něhož se jednotlivý studijní program může svými výstupy odchýlit, pokud to instituce je schopna zdůvodnit
- **Vysoká míra autonomie a odpovědnosti institucí** při stanovení předpokládaných výstupů z učení ve studijních programech

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Výstupy z učení

- Klíčový pojem současné vysokoškolské pedagogiky
- Rozvíjí se pod vlivem behaviorální psychologie od 70. let 20. století:

Instructional objectives → learning objectives → (student/intended/desired/expected ...) learning outcomes

- *Learning outcomes* jsou (pod různými názvy) používány i v systémech, které nepoužívají kvalifikační rámce (hl. USA)
- Pro zavedení a používání kvalifikačního rámce jsou však základním prvkem (St. Adam: „*building blocks*“)

Kategorie výstupů z učení

v národním kvalifikačním rámci terciárního vzdělávání

- **Tři základní kategorie** výstupů z učení podle připravovaného národního kvalifikačního rámce:
 - **znalosti** (faktické, teoretické...)
 - **dovednosti** (schopnost použít znalosti při řešení uceleného problému)
 - **obecné způsobilosti** (kompetence) (schopnost používat znalosti a dovednosti v určitém kontextu/prostředí a s určitým stupněm samostatnosti a odpovědnosti):
 - *tvorba úsudku*
 - *komunikace (vč. cizích jazyků)*
 - *schopnost dalšího vzdělávání*

Tato prezentace je spolufinancována Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Význam výstupů z učení

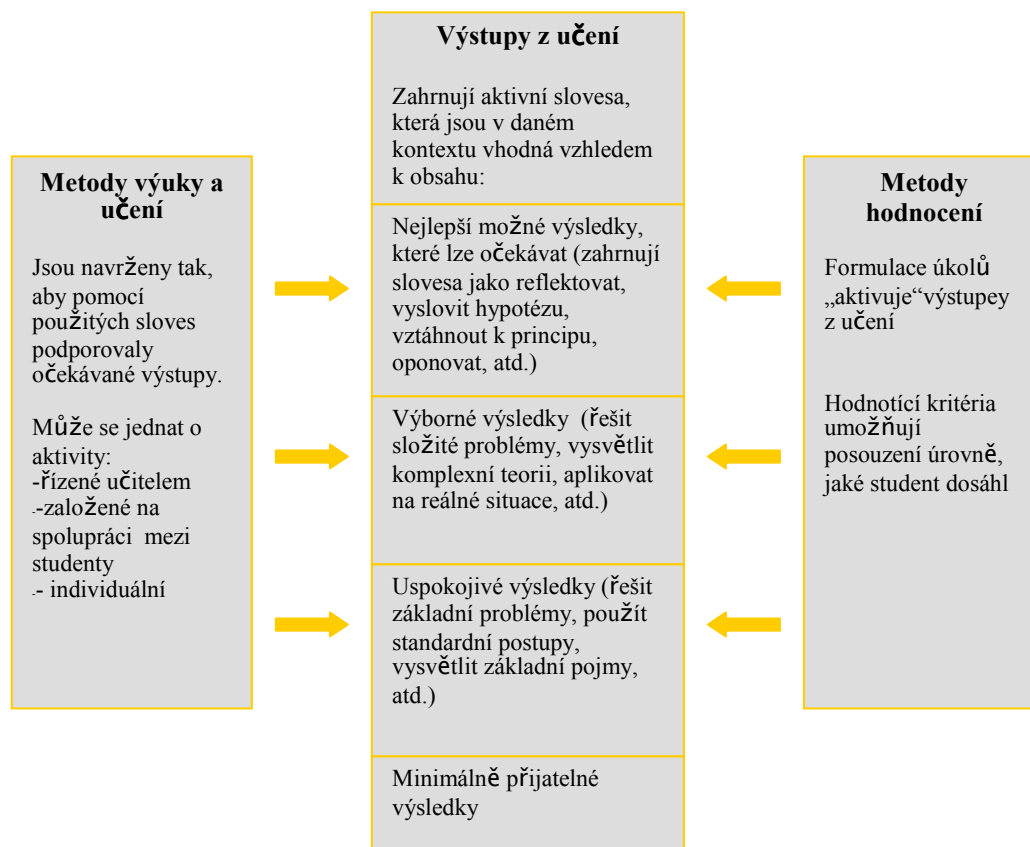
- Výstupy z učení přenáší pozornost ve vzdělávání z **pokrytí látky** na **prokazatelné znalosti, dovednosti a způsobilosti**, které student v dané fázi vzdělávání získává
- Jsou **pozorovatelné a hodnotitelné** – formulace pomocí „činnostních sloves“ (*active verbs*) popisují, jak studenti mohou prokázat, že stanovených výstupů dosáhli
- Výstupy z učení vymezují **nejen šířku a hloubku znalostí** (kvantitativní aspekt), ale také **úroveň porozumění nebo schopnosti jednat a složitost kontextu** (kvalitativní aspekt), ve kterém má student být schopen pracovat
- Pro tvorbu výstupů z učení může napomoci [Bloomova taxonomie](#) nebo taxonomie SOLO ([Structure of Observed Learning Outcomes](#))

„Konstruktivní propojení“

Výstupy z učení (<i>learning outcomes</i>)		Metody výuky a učení (<i>teaching and learning activities</i>)	Metody hodnocení (<i>assessment</i>)
Kognitivní Afektivní 	Znalost Porozumění Aplikace Analýza Syntéza Evaluace	Přednáška Seminář Diskuse Laboratorní cvičení	Závěrečná zkouška Esej Test Záznam praxe
	Integrace názorů, hodnot a postojů	Klinická praxe Skupinová práce atd.	Prezentace Projekt Praktická zkouška
Psychomotorické	Nabytí dovedností		atd.

Převzato z „Writing and Using Learning Outcomes: a Practical Guide“

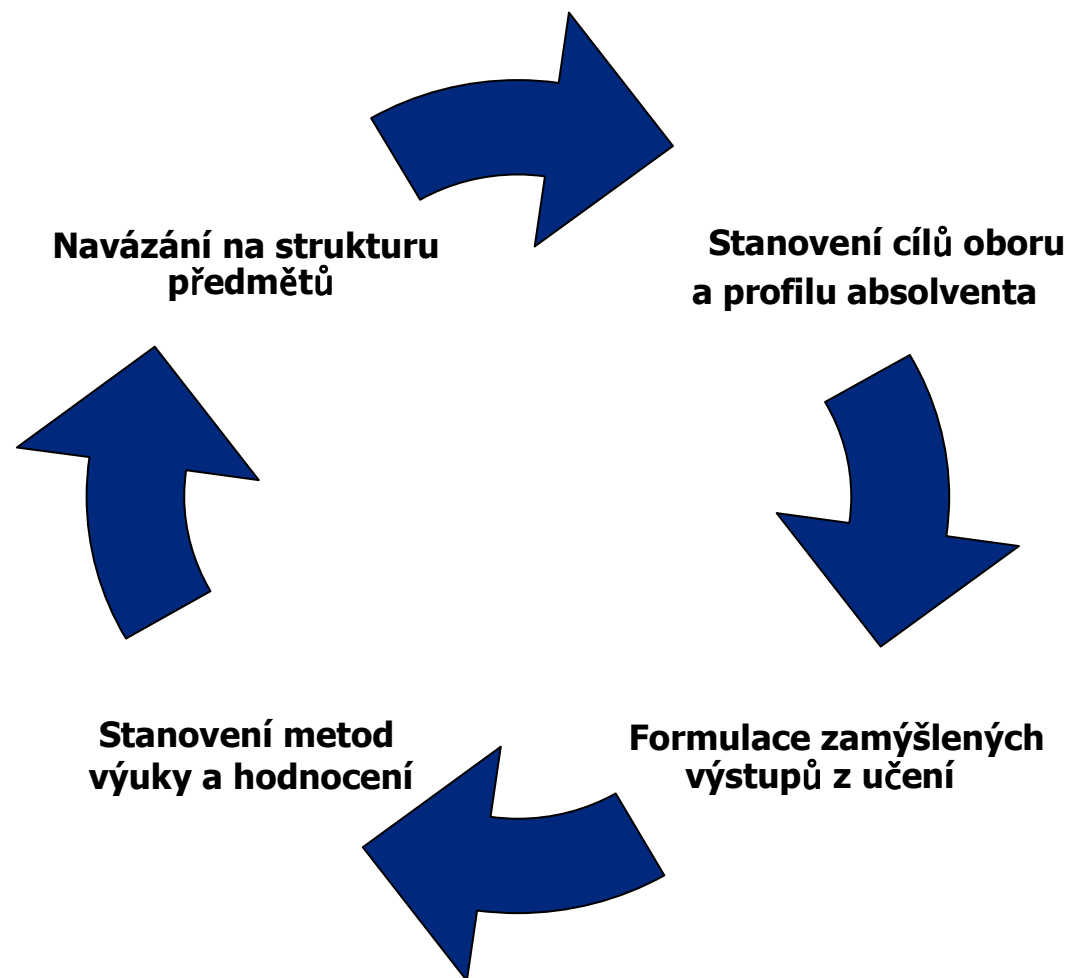
„Konstruktivní propojení“

Převzato z „Teaching for Quality Learning at University“

Cyklus „konstruktivního propojení“

- Struktura předmětů daná jejich výstupy z učení a odpovídajícími metodami výuky a hodnocení studentů je způsobilá naplnit profil absolventa vyjádřený výstupy z učení na úrovni oboru jako celku.

Co přinese zavedení kvalifikačního rámce

- Bude existovat vztah mezi očekávanými výstupy z učení studijních programů uskutečňovaných institucí a deskriptory národního rámce kvalifikací
- Studijní programy budou mít obsah umožňující studentům očekávaných výstupů z učení dosáhnout
- Metody hodnocení studentů budou nastaveny tak, aby bylo adekvátně zjištěno, zda studenti očekávaných výstupů z učení dosahují.
- Kvalifikační rámce a výstupy z učení mohou být považovány za součást změny paradigmatu terciárního vzdělávání

([Barr-Tagg 1995](#))

Doporučená literatura

- Adam, S. (2008) *Learning Outcomes Current Developments in Europe: Update on the Issues and Applications of Learning Outcomes Associated with the Bologna Process*. Edinburgh: Scottish Government. Presented to the Bologna Seminar: Learning outcomes based higher education: the Scottish Experience (February 2008, Edinburgh). Dostupné z: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/BolognaSeminars/documents/Edinburgh/Edinburgh_Feb08_Adams.pdf
- Barr, R., and Tagg, J. (1995) *From Teaching to Learning. A New Paradigm for Undergraduate Education*. Change, November/December 1995, pp. 13-25
- Biggs, J. *Aligning Teaching for Constructing Learning*. The Higher Education Academe. Dostupné z: http://www.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/resources/resourcedatabase/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf
- Biggs, J., and Tang, C. (2007) *Teaching for Quality Learning at University*. 3rd Edition. Maidenhead UK: SRHE and Open University Press
- Bloom, B.S., Englehart, M.D., Furst, E.J., Hill, w. and Krathwohl, D. (1956) *Taxonomy of educational objectives volumes I and II*. New York: McKay.
- Kennedy, D., Hyland, Á, and Ryan, N. (2006) *Writing and Using Learning Outcomes: A Practical Guide*. Bologna Handbook C 3.4-1. Dostupné z: <http://www.bologna.msmt.cz/files/learning-outcomes.pdf>
- Moon, J. (2002) *The Module and Programme Development handbook*. Routledge: New York.

Děkuji za pozornost.

Jiří Nantl

ředitel právních a korporátních vztahů Masarykovy univerzity

nantl@muni.cz

metodický garant Národního kvalifikačního rámce terciárního vzdělávání

jiri.nantl@msmt.cz